

Streszczenie

Prezentowany projekt doktorski podejmuje zagadnienie podmiotowych uwarunkowań problematycznego korzystania z portali społecznościowych, ze szczególnym uwzględnieniem roli czynników osobowościowych. Zgodnie z obowiązującymi modelami specyficznych zaburzeń związanych z korzystaniem z Internetu, indywidualna podatność użytkownika oraz związane z nią czynniki motywacyjne i emocjonalne, wchodząc w interakcję z konkretną przestrzenią internetową, mogą przyczynić się do rozwoju problematycznego korzystania z konkretnych aplikacji. Wcześniejsze badania wskazywały na istotną rolę narcyzmu w przewidywaniu problematycznego korzystania z portali społecznościowych. Niemniej, badania te nie uwzględniały złożoności tej cechy. Co więcej, zachowania samoregulacyjne osób o wysokim natężeniu narcyzmu mogą być wyjaśniane za pomocą dwóch motywów Ja tj. wzmacniania Ja (self-enhancement) i ochrony Ja (self-protection). Głównym celem prezentowanego projektu doktorskiego było zbadanie roli osobowościowych uwarunkowań problematycznego korzystania z portali społecznościowych, ze szczególnym uwzględnieniem narcyzmu i jego poszczególnych aspektów. Celem pobocznym prezentowanego projektu była weryfikacja trafności pomiaru wyjaśnianego konstruktów, a co za tym idzie walidacja narzędzi mierzących problematyczne korzystanie z portali społecznościowych, a także sprawdzenie relacji tego zaburzenia z poziomem funkcjonowania psychospołecznego i dobrostanem. Praca opiera się na siedmiu badaniach, przeprowadzonych na próbach liczących łącznie N = 5698 użytkowników portali społecznościowych, które zostały opisane w pięciu artykułach naukowych. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że skale zastosowane do pomiaru problematycznego korzystania z portali społecznościowych mają dobre właściwości psychometryczne, konieczne do prowadzenia badań ilościowych. Problematyczne korzystanie wiązało się także pozytywnie z doświadczaniem stresu oraz negatywnie z subiektywnymi miarami dobrostanu, co potwierdza także dobrą trafność kryterialną wykorzystywanych 5 narzędzi. Co więcej, badania potwierdziły doniesienia z innych krajów, wskazujące przede wszystkim na związek problematycznego korzystania z portali społecznościowych z niskim poziomem stabilności emocjonalnej i sumienności. Dodatkowo, wykazano istotny związek tego zaburzenia z niską samooceną, niskim poczuciem samoskuteczności, samotnością oraz doświadczaniem lęku w sytuacjach społecznych. Co istotne, prezentowane badania wskazują, że zarówno aspekty narcyzmu związane z motywem wzmacniania Ja, jak i ochrony Ja są pozytywnie związane z problematycznym korzystaniem z portali społecznościowych. Prezentowany projekt doktorski integruje zatem perspektywę dwóch hipotez dotyczących mechanizmów (ścieżek) rozwoju problematycznego korzystania z portali społecznościowych, tj. hipotezy związanej z motywem wzmacniania siebie (ścieżka poszukiwania nagrody) i ochrony siebie (ścieżka lęku i kompensacji). Co więcej, wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że w przypadku narcyzmu (w szczególności tych jego aspektów, które są związane z motywem ochrony Ja), mechanizm angażowania się w problematyczną aktywność bazuje na tendencjach do eskapizmu, potrzebie ulgi od przeżywania negatywnych emocji oraz kompensacji trudności doświadczanych w świecie poza Internetem. Prezentowane badania podkreślają tym samym perspektywę, która wiąże dane zjawisko z innymi problemami o charakterze nałogu. Dodatkowo, poprzez naświetlenie relacji pomiędzy poszczególnymi aspektami narcyzmu i związanymi z nim motywami Ja, a problematycznym korzystaniem z portali społecznościowych, niniejszy projekt przyczynia się do lepszego zrozumienia psychologicznego podłoża problematycznych zachowań w Internecie. Słowa kluczowe: problematyczne korzystanie z portali społecznościowych, osobowość, narcyzm, wzmacnianie Ja, ochrona Ja, uzależnienia behawioralne